www.kurdistannet.org

29-11-2006 10:17بەکاتی ناوەندی ئەوروپا

بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردەی هەولێر.. بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی منالآن بە شەق و کوتەک... شێرزاد فاتح

sherzad_f@yahoo. com 27/11/2006

بەپێی ئالیەتێکی نوێ کە بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی هەولێری حکومەتی هەرێمی کوردستان گرتویەتییەبەر، بە یاسایەك لێدان لە خوێندکاران و سزا دانیان وەك ئامرازێك بۆ فێرکردنی منالآن ڕەسمییەت و شەرعییەت پێدەدات.

بە پێی هەوالێك لە لاپەڕە 3ی کوردستانی نوێی ژمارە 4131 ی ڕۆژی 27 نوڤەمبەری 2006 دا بلاو کراوەتەوە، بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی هەولێر بە نوسراوی ژمارە 28758 ی ڕۆژی 5-2006/11 هەموو خوێندگاکانی ئاگادار کردۆتەوە لەوەی کە "هەرخوێندکارێك سەرپێچی ڕێنماییەکانی پەروەردەو خوێندن بکات بە توند ترین شێوە سزا دەدرێت".

هیچ گفتوگۆیەك هەلناگرێ کە جێگەو ڕێگەی منالآن وەدابین کردنی مافەکانیان لە هەر کۆمەلگایەکدا، ، سەرەکیترین و گرنگترین پێوەری باری فەرهەنگی و پێشکەوتووی و ئینسانی بوونی ئەو کۆمەلگایە بەیان دەکات، ڕەفتارو مامەلەی هەر کۆمەلگایەك لەگەل منالآندا، سەنگی مەحەکی ئینسانی بوون و ئازادی بوونی ئەو کۆمەلگایە یە، منالآن لە پێشەوەن و یەکەم شتن کە دەبێ گرنگیان پێبدرێت، وە گرنگتر و لە پێشترن لە هەموو بوارەکانی تری ژیانی کۆمەلگا. ئەمرۆ لە هەر وولاتێکی دنیا، لەژێر سایەی هەر سیستەم و دەسەلآتێکدا، وەزعی منالآن باش بێت، ژیان و گوزەرانیان خۆش بێت و مامەلەی مرۆیی لە تەك منالآندا بەڕێوە بچێت، ئەوا ئەو سیستەم و دەسەلآتە، لوتکەی ئنسانی بون و پێشکەوتووی خۆی نیشان دەدات.

هەمیشە یاساکان داهێنان و بیرۆکەی مرۆڤن و گوزارش لە دەربڕیی ئاستی ووشاری و پێشکەوتووی دەسەلآت دەکات لە داڕشتنی سیستەمی بەڕێوەبردنی کۆمەلگا دا، لە ماوەی چەند سال لەمەوبەرەوە وەزارەتەکانی پەروەردەی حکومەتی هەرێمی کوردستان باس لە گۆڕانکاری لە پرۆسەی خوێندن و دانانی پرۆسەو پرۆگرامێکی نوێی پەروەردەو فێکردن دەکەن، هەر لەم ڕاستایەدا و لە بلآو کردنەوەی بابەت و نوسین، سەرنج و پێشنیار لە بلاوکراوە ڕەسمەیەکانی حیزبە دەسەلآتدارەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، بە تایبەت کوردستانی نوێی و خەبات لەچەند سال لەمەو بەرەوەو لەمبارەوە دەستیان بە بلآو کردنەوەی چەندین بابەت و نوسین کرد. کە من خۆم یەکێك بووم لەوانەی لەم بارەوە و لە کوردستانی نوێ و چەندین بلاوکراوەی تردا بەشداریم کردوو دوو باسی دوورودرێژم لەم بارەوە بلآو کردوە، دەربارەی بە علمانی کردنی پرۆسەی پەروەردەو فێرکردن.

ئێمە لە سەنتەری بەرگری لە مافەکانی منالآن لە کوردستان دەوری بەرچاومان گێرا لەوەی کە وەزارەتی پەروەردەی حکومەتی هەرێمی کوردستان – سلێمانی لە سالی 1999 دا بەیاسایەك لێدان لە خوێندکاران قەدەغە بکات، ئەو کات ئێمە لەم بارەوە جگە لە بەڕێخستنی کەمپەینێکی ڕاگەیاندن، کۆرو سمینار و کاری عەمەلی، چەندین جار سەردانی وەزارەتی پەروەردەو بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردەمان کرد لە سلێمانی، وە سەبارەت بە ئاسەوارەخراپەکانی توندو تیژی لەدژی منالآن و ئەو کارەساتانەی کە لێی کەوتوبووە ئاگادارمان کردنەوە، کە ئەویش خۆ سوتاندنی چەندین خوێندکارو گیان لەدەستدانی خوێندکاری پۆلی شەشەمی سەرەتای (هێمن نورەدین) بوو کە بەلێدانی مامۆستاکەی

گیانی لەدەستدا، ئەمە جگە لە بەجێهێشتنی پۆلەكانی خوێندن لە لایەن چەندین خوێندكارەوە لە ترسی لێدان وتوندو تیژی و مامەڵەی نادروست لەبەرامبەریان لە قوتابخانەكاندا.

ئێمە پێمان وابوو ئەم جاڕدان و بانگەواز كردنە بۆ گۆڕینی پرۆسەی پەرەوەردەو فێركردن كە ماوەیەكی زۆرە وەزارەتی پەوەردەو بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە پروپاگەندەی بۆ دەكەن، هەر هیچ نەبێ و بەپێی قسەو باسەكانی وەزیر بێت، ڕەنگە كەمێك گرنگی پێبدرێت و لانی كەم برێك ئینسانی تر بكرێت و مافەكانی منداڵان و ڕەچاوكردنی هەندێ خاڵی بنەما سەرەتاییەكانی مافی مرۆڤ و پرۆسەی پەرەوەردەو فێركردن تێیدا لەبەرچاو بگیرێت. كەچی تومەس مەسەلەكە لای وەزارەتی پەروەردەو بەرێوەبەرایەتی گشتی پەروەردەی هەولێر شتێكی ترە، ئەوەی كە هەبووە و لانی كەم لە كوردستاندا لە ساڵانی 1930 كانەوە دەخوێندرێت پێیان زۆر پێشكەوتووەو دەبێت بۆ دواوەی بگێڕنەوە، نەك گۆڕانكاری تری تێدا بكەن؟!

ماوەیەكی زۆر لەمەوبەر بوو لە ڕۆژی 2006/08-24 وە وەزارەتی پەروەردەی هەولێر لە ماڵپەڕی كۆنفرانسەوە بانگەوازی پسپۆڕان و ڕۆشنبیران وخەڵكی شارەزایان دەكرد بۆ ئەوەی لە كۆنفرانسی بە ناو (چوارەمی پەروەردەیی) دا، بەشداری بكەن و پێشنیاری خۆیان بدەن، بۆ قسەوباس سەبارەت بە گۆڕینی پرۆسەی پەروەردەو فێركردن لە كوردستاندا و بەرنامەیەكی نوێی (مۆدێرن) بۆ فێركردن و پەروەردەی منداڵان لە قوتابخانەكانی كوردستاندا دابڕێژن و یاسایەكی نوێ بەرێوەبەرن بەرەو (كۆمەڵگایەكی مەدەنی) هەنگاو بنێن.

جێی سەرنجە كە وەزیری پەروەدە لە ووتەكەیدا بۆ كۆنفرانسی چوارەمی پەروەردەیی، باس لەوە دەكات كە دەبێت لە سیستەمی نوێی پەروەردەو فێكردندا سود لە سیستەمی خوێندن لە ووڵاتە پێشكەوتووەكانی جیهان وەربگیرێت و دەڵێ" پەروەردەو فێكردن بەشێوەیەكی مۆدێرن بەشێكی سەرەكی ستراتیژی حكومەتی هەرێمی كوردستانە، بۆ ئەم مەبەستە هەموو هەوڵ تێكۆشانی وەزارەت لە خزمەت پرۆسەی پەروەردەو خوێندن بەشێوەیەكی زانستی پێشكەوتووی سەردەم، بۆ هەموو ئاستەكانی پەروەردەو فێركردن لە باخچەی ساوایانەوە تا دەگاتە پەیمانگاكان كە سنوری كاركردنی وەزارەتی پەرەوەدەیە، وەزارەت هەنگاوی زانستیانە دەنێت بەرەوجێبەجێكردنی... "

هەروەها لە شوێنێكی تردا جەنابی وەزیردەڵێت:- "... هەروەها سەركەوتنی پرۆسەی پەرەوەردەو فێركردن بە هەماهەنگی و دڵسۆزی دامودەزگای وەزارەت و پسپۆڕانی بوار پەروەردەو، مامۆستایان دەبێت، لە پاڵ سود وەرگرتن لە سیستەمەكانی پەروەردەو ڤێركردنی ووڵاتە پێشكەوتووەكانی جیهان و، پسپۆڕانی بوارەجیاجیاكان... "

ئێوە ورد بڕوانن و سەرج بدەن سود وەرگرتنی وەزارەتی پەروەردەی هەولێر لە سیستەمی پەروەردەو فێركردنی ووڵاتە پێشكەوتووەكانی جیهان چی بووە؟! ئەوەی كە من دەیبینم ئەوەیە كە هەموو ووردەكارییەكانی ئەو پرۆسەیەی ئەوروپایان لەبەرچاو گرتووە، تاكە شتێك كە ماوەو لە ئەوروپاو ووڵاتانی پێشكەوتووی دنیادا لە پرۆسەی پەروەردەو فێركردندا پەیان پێنەبردووە ئەوەیە كە، ئەوان بیریان چووە كە باس لە سزاو لێدانی خوێنداران بكەن، وەزارەتی پەروەردەی هەولێریش واوەتر چووەو داهێنانییێكی تازەی بۆ ئەم سیستەمە نوێیە زیاد كردووە ئەوەیش فێركردنی منداڵانە بە شەق كوتەك.. !!

لە كاتێدا كە لە دەسەڵاتدا بیت و باس لە دیموكراسی و مافی مرۆڤ بكەیت، لە كاتێكدا باس لە دنیای مۆدێرن و كۆمەڵگەی مەدەنی بكەیت، باس لە پەروەردەو فێركردن بكەی لە سەربنەمای سود وەرگرتن لە سیستەمی زانستی پرۆسەی پەروەردەو فێركردنی ووڵاتانی پێشكەوتووی جیهان، بەڕاستی ڕوویەكی قایمی دەوێ بوێرانە و بێگوێدانە هیچ پرۆنسیپێكی پەروەردەیی و سیستەمێكی فێركردن، هەستی و بڕیارێك دەربكەی بۆ سزادان و لێدان لە منداڵان وخوێندكاران.. ؟! بەڕاستی ئەمە داهێنان و

حیکەمەتێکی گەورەیەو لە هیچ شوێنێك من بەم شێوەیە ترساندن و تۆقاندنی منالأنم نەبیستووە بۆ فێرکردن و گۆێڕایەڵی کردنیان لە لایەن مامۆستاوە.
لەمەش سەیرتر ئەوەیە کە وەزارەتی پەروەردەی حکومەتی هەرێمی کوردستان هۆی دەرکردنی ئەم بڕیارە بۆ ئەوە دەگەڕێنێتەوە دەڵێ "کەمتەرخەمی و سودوەرگرتنی ئەو قوتابی و خوێندکارانە، بە هۆی نەمانی سزای لێدان لە لایەن مامۆستاکانیانەوە، سەرپێچی زیاتر دەکەن و گوێ بە سیستەمی پەروەردە و فێرکردن نادەن و بەشێوەیەکی بەرچاویش پشت لە وانەکانیان دەکەن".
بەڕاستی سەیرە ئەم برادەرانەی وەزارەتی پەروەردەی حکومەتی هەرێمی کوردستان ڕێك مەسەلەکە ئاوەژوو دەبینن، ئاشکرایە کە لێدان، توندوتیژی و ئازاردانی جەستەی و دەرونی، و هەرجۆرە ئیهانەو سوکایەتی پێکردنێك لەگەڵ خودی سروشتی مرۆڤدا ناکۆکی هەیە، چۆن ئەکرێت ئەگەر دارەکەت بەدەستەوەبێت و شەق بوەشێنی بتوانی خەڵك فێربکەیت، ئەگەریش مامەڵەیەکی مرۆی لەگەڵ ئەو ئنسانە بچکۆلانانە و ئەو خوێندکارانەدا بکەیت، ئەوا لێت ڕابکەن و هیچ فێرنەبن و گوێت لێنەگرن؟!
من دڵنیام کە ئەم هاوکێشەیە پێچەوانەکەی دروستە. لەم بارەوەو لە ژیانی مامۆستایەتی خۆمدا من ئەگەر باس لە هیچ شتێك لەدەرس و تەجرەبەیەکی ژیانی خۆمو ڕووداوەکانی دەوروبەری خۆم نەکەم و لەوەگەڕێم، ئەتوانم یەك نموونەی زۆر سادەی تەمەنی پۆلی دووی سەرەتای خۆم بهێنمەوە، لە ساڵی 1973 دا لە پۆلی دووەمی سەرەتایی بووم، زۆرێك لە مامۆستاکان بەدار فێریان دەکردین و لێدان و فەلاقە کردنیان بەکار دەهێنا بۆ سزا دانمان، یەکێك لەومامۆستایانە لەهەموو ئەو مامۆستایانەی تر جیاواز بوو، کە ناوی حەمە جەمیل بوو، ئەم مامۆستایە زۆر ڕوحشیرین و خوێنشرین بوو، بە جوانی و ناشرینی قەیافەی نا بەڵکو بە ڕەفتارو مامەڵەی، لەگەڵ ئەوەدا کە زۆر میهرەبان بوو لە مامەڵەیدا و زۆر ڕێزی لێدەگرتین، هەر جارناجارێکیش بە پاکەتێك ڕەحەتەهەڵقومەوە خۆی ئەکرد بۆ پۆلدا، هەرکەسێك زۆر زیرەك بووایەو یەکەم کەس وانەکەی بزانیبایە یەك ڕەحەتە هەلقومی وەرئەگرت، هەرکەسیش هەر هیچی نەزانیبایە ئەوا یەك لەت ڕەحەتەهەقومی وەرئەگرت، بەلأم سەرەتا کۆلێك نەسیحەت و قسەوباسی بۆ دەرکرد و بە زمانێکی شیرین زۆری پێدا هەڵئەدا ئەمجا هەڵقومەکەی پێی دەدا، ئەم مامۆستایە زۆر لامان خۆشەویست بوو، بەجۆرێك کە وامان لێهاتبوو کەس نەبوو لە وانەکەی ئەودا تەمبەڵ بێت و هیچ نەزانێ، هەموو قوتابخانەکەش خۆشی دەویست و ڕێزی زۆریان لێدەگرت، کاتێکش لەوێ گواسترایەوە هەموو بۆی گریاین و حەزمان نەدەکرد دوای ئەو بچینەوە بۆ قوتابخانە.
لەهەمان کاتدا هەندێك لە مامۆستاکانی ترو بەڕێوەبەری قوتابخانە چەند مرۆڤێکی دڕندەبوون، هەر کە بە قوتابییەك دەگوترا لە ئیدارە مدیر بانگ دەکات ئیتر منالەکە لە ترسان زیرەی دەکرد و میزی بەخۆیدا دەکرد.
ئێمە چ شەخێی خۆم و چ وەك سەنتەری منالأن بەگشتی دەیان جار باسمان لە بەکار هێنانی توندوتیژی، وە کاریگەری و ئاسەوارەخراپەکانی توندو تیژی کردووە لە سەر منالأن، وە لەم بارەوە خەرمانێك نموونەی دڵتەزێن و کارەساتی پڕتراژیدیمان لەبەردەستدایە و لێرەدا بۆ بیر هێناوە هەندێك لەو نمونانە بۆ وەزارەتی پەروەردە و بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردەی هەولێری حکومەتی هەرێمی کوردستان دەخەینەڕوو:-

1. ڤینۆس 14 سالأن پۆلی شەشەمی سەرەتای لە قوتابخانەی "شەفەق" لە هەولێر، بەرواری خۆسوتاندن 2004/12/19.
2. هاوژین یاسین تەمەن 16 سالأن پۆلی سێیەمی ناوەندی لە خوێندنگای" مەئمون دەباغ" لەگەڕەکی کوێستان لە هەولێر بەرواری خۆسوتاندن 2005/1/5.

3. سەید قەهار خەلیل تەمەن 15 ساڵ، پۆلی دووەمی ناوەندی لە خوێندنگای "نەبەرد"ی کوڕان لە هولێر، بەرواری خۆکوشتن بە گوللە 2005/1/6.
4. ژیلا یوسف تەمەن 16 ساڵ پۆلی یەکی بازرگانی کچانی هەولێر.
5. عادل لە خوێندنگای سلێمانی سەرەتایی تێکەڵ، تەمەن 12 ساڵ.
6. ...

ئەمە جگە لە دەیان نمونەی تر لە شێوازی جۆراو جۆری لێدان و سوکایەتی کردن بە مناڵان، وە هەروەها لێدان لە مناڵانی باخچەی ساوایان، لەوانە "میرشاد" ی تەمەن 3 ساڵان لە باخچەی ساوایانی " لیزا" لە هەولێر کە 3 ڕۆژ لە جێگادا کەوت، ئەمە و دەیان نموونەی تر هەن لەم بارەوە کە باسیان بکەین.
ئەم نموونانەی کە باسم کردن تەنها بۆ بیر هێنانەوەی وەزارەتی پەروەردە و بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردەی هەولێری حکومەتی هەرێمی کوردستانە، بۆ ئەوەی لەوە ئاگادار بن کە سزادانی خوێنکاران چ لە خێزان و چ لە قوتابخانە وخوێندنگاکاندا چ کارەساتێکی بەدواوەیە، هەروەها دەبێ ئەوەش بزانن کە ڕاستەوخۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە و وەزارەتی پەروەردەو و حکومەتی هەرێمی کوردستان بەرپرسن لە ڕوودان و دووبارە بوونەوەی تراژیدیای لەم جۆرە، ئەمە جگە لەوەی کە خودی ئەم بڕیارە ناکۆکە لەگەڵ هەموو پرەنسیپ و ناوەڕۆکێکی مرۆیی، وە دژایەتی کردنێکی ئاشکرا ولە ژێر پێنانی مافەسەرەتاییەکانی مناڵان و جاڕنامەی جیهانی مافەکانی مناڵانە. بۆیە ڕێگاچارە ئەوەیە کە حکومەتی هەرێمی کوردستان بەفەوری بە بڕیارێك ئەو بڕیارە هەڵوەشێنێتەوە و بڕیاری کار پێنەکردنی ڕابگەیەنێت، وە بۆ ڕێگاگرتن لە ڕوودانی هەر جۆرە توندوتیژیەك و لێدان لە خوێندکاران، پرۆسەی پەروەردەو فێرکردن لە بنەڕەتەوە بگۆڕدرێ بۆ پرۆسەیەکی علمانی و پێشکەوتنخواز.

شێرزاد فاتح
سەنتەری بەرگری لەمافەکانی مناڵان
تەلەفۆن:- 0046735715449
www. santarimnalan. com